

**Utredningen om inrättande av en
jämställdhetsmyndighet**
S 2016:10
Kerstin Alnebratt
kerstin.alnebratt@regeringskansliet.se

Verksamhetsplan för Jämställdhetsmyndigheten för 2018

Föreliggande verksamhetsplan riktar sig till den ledning som tillträder vid Jämställdhetsmyndigheten den 1 januari 2018 och ska fungera som ett stöd för verksamheten under det första året. Planen är utformad för att möjliggöra att arbetet kan påbörjas direkt vid myndighetens uppstart samtidigt som den ger utrymme för myndighetens kommande ledning att göra de justeringar och omprioriteringar som den finner lämpligt.

Utredningen för inrättandet av en jämställdhetsmyndighet startade sitt arbete i början av 2017 och det har inte varit möjligt att mer än i stora drag presentera en verksamhetsplan för myndigheten. Planen kommer därför att kompletteras under hösten 2017 med mer konkreta uppgifter för Jämställdhetsmyndigheten.

1. Inledning

Jämställdhetsmyndighetens (JäMy) uppgift är att bidra till en strategisk och sammanhållen styrning och ett hållbart och effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. Myndighetens övergripande ansvar är att svara för uppföljning, analys, samordning och stöd inom området. Utgångspunkten är jämställdhetspolitikens övergripande mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. I grunden handlar det om att åstadkomma omfördelning av makt och resurser för att uppnå målen. På så vis kommer myndigheten också att kunna bistå regeringen i genomförandet av Agenda 2030, såväl nationellt som internationellt.

Jämställdhetsmyndigheten startar sitt arbete den 1 januari 2018. Myndighetens enligt direktiven överta pågående verksamhet från andra myndigheter medan andra uppgifter är nya. Processen med

verksamhetsövergången är ännu inte avslutad, något som kan komma att påverka verksamhetsplanen.

JäMy:s verksamhet delas in i fem verksamhetsområden: (1) analys och uppföljning av utvecklingen mot jämställdhet, (2) stöd till myndigheter, landsting, regioner och kommuner i genomförandet av jämställdhetspolitiken, (3) samordning och genomförande av vissa uppdrag på jämställdhetspolitikens område, (4) fördelning av bidrag samt (5) bistå regeringen som expert i det internationella samarbetet på jämställdhetsområdet. Myndighetens arbete under 2018 inom de olika verksamhetsområdena presenteras i avsnitten 2–6.

2. Analys och uppföljning av utvecklingen mot jämställdhet

Ett ökat genomslag för jämställdhetspolitiken kräver relevanta kunskapsunderlag och systematisk uppföljning av gjorda insatser. För att nå de jämställdhetspolitiska målen behövs ett tvärsektoriellt arbete med insatser inom flera politik- och samhällsområden. Såväl i Jämställdhetsutredningens betänkande Mål och myndighet (SOU 2015:86) som i regeringens skrivelse Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (2016/17:10) beskrivs de brister som funnits både när det gäller att följa utvecklingen av läget för jämställdheten i samhället och av gjorda insatser.

Jämställdhetsintegrering som strategi

I olika uppdrag har regeringen velat stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner, landsting, regioner, länsstyrelser, lärosäten och andra myndigheter. I dessa satsningar har nya metoder, handledningar, erfarenheter och kunskap utvecklats. Två av de pågående uppdragen, Jämställdhet i statliga myndigheter, (JiM, U2014/7490/JÄM) och uppdraget att stödja jämställdhetsintegrering av lärosäten (JiHU, U2015/05956/UH) ska överföras till JäMy. Varken i dessa satsningar, eller i tidigare, har det gjorts några externa utvärderingar med analys av effekter.

Inte sedan i betänkandet Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering (SOU 2007:15) har arbetet med jämställdhetsintegrering granskats trots de stora statsfinansierade stöd- och utvecklingsprojekt som genomförts. Under 2018 ska JäMy presentera ett underlag om jämställdhetsintegrering som ska innehålla en analys av samlade erfarenheter från gjorda satsningar. Underlaget kommer att utgöra grund för

utveckling av en praktik- och forskningsförankrad modell för jämställdhetsintegrering, inklusive jämställdhetsbudgetering.

Delmålen

Den jämställdhetspolitiska utredningen (SOU 2015:86) visade att det finns ett stort behov av en samlad bild och analys av utvecklingen inom jämställdhetsområdet i förhållande till de insatser som genomförs. Den bild som finns är fragmentiserad över en rad sektorer och därmed saknas till stor del kunskap om huruvida de insatser som genomförs är verkningsfulla. Detta leder till att regeringen har ett bristfälligt kunskapsunderlag när framtida insatser ska utformas. En av myndighetens initialt viktigaste uppgifter blir att bygga upp en systematisk form för analys av utvecklingen av inom vart och ett av de sex jämställdhetspolitiska delmålen.

Under 2018 ska en översikt över vart och ett av de jämställdhetspolitiska delmålen göras. Arbetet syftar till att ta fram förslag på konkreta insatser och identifiera var och av vem dessa behöver göras. I arbetet ska viktiga aktörer involveras, t.ex. myndigheter och organisationer från civilsamhället. I detta arbete spelar uppföljning av internationella åtaganden också en viktig roll.

Vidare ska myndigheten ta fram kunskapsunderlag som utifrån tillgänglig data genomlyser och identifierar läget inom de sex delmålen. Tillgänglig statistik, uppföljning som görs av andra myndigheter, uppdrag och studier med relevans för området under senare år, aktuell forskning samt pågående och gjorda insatser ska kartläggas och analyseras. För det krävs ett intersektionellt angreppssätt. Underlaget ska på sikt kunna bidra till framtagandet av nationella strategier för varje delmål, likt det som idag finns för delmål 6 om mäns våld mot kvinnor.

Med anledning av den nationella strategin för att motverka mäns våld mot kvinnor kommer Jämställdhetsmyndigheten att lägga särskilt fokus vid att samordna och etablera samverkansformer för kunskapsutveckling inom ramen för delmål 6. Det innebär att utveckla och sammanföra befintlig forskning och goda exempel inom området mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt om våld i samkönade relationer. Vid Nationellt centrum för Kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har ett systematiskt arbete för att utveckla och sprida evidensbaserad kunskap byggts upp under en lång följd av år. I en kunskapsbank sammanställs aktuell forskning om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt

våld i samkönade relationer. Myndigheten avser att inleda ett samarbete med NCK vad gäller denna verksamhet. Också andra aktörer, såsom länsstyrelserna i Östergötlands respektive Stockholms län, kommer att involveras för att ytterligare stärka det kunskapsförmedlande arbetet.

Uppföljning

Genomförda insatser och metoder på jämställdhetsområdet har hittills inte följts upp på ett systematiskt sätt. Detta gäller både inom arbetet med jämställdhetsintegrering och särskilda satsningar inom olika områden. Det område där det utvecklats en mer systematisk uppföljning är på våldsområdet där det dock behövs ytterligare utveckling, t.ex. vad gäller det förebyggande arbetet.

När det gäller arbetet med jämställdhetsintegrering behövs uppföljning av planer och insatser och en form för detta har utvecklats inom ramen för JiM och JiHU. När stödet till jämställdhetsintegrering kommer att omfatta fler aktörer behöver en ny form utvecklas för denna uppföljning. För det krävs i sin tur en nära samverkan med Regeringskansliet och de olika departement som myndigheterna lyder under, samt med SKL i förhållande till kommuner, landsting och regioner. Vid utformandet av uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken kommer jämförelser att göras med hur t.ex. folkhälsomål och miljömål följs upp, liksom med nuvarande och tidigare sätt att följa upp det regionala jämställdhetsarbetet som länsstyrelserna ansvarar för.

Därutöver ska JäMy följa upp genomförandet av strategin för att motverka mäns våld mot kvinnor på nationell nivå. Myndigheten kommer därför att påbörja ett arbete med att utveckla ett system för uppföljning av strategin med indikatorer för att bedöma utvecklingen av såväl samhällets insatser som mäns våld mot kvinnor i samverkan med andra aktörer, t.ex. NCK. och Länsstyrelsen i Östergötlands län.

3. Stöd till myndigheter, landsting, regioner och kommuner i genomförandet av jämställdhetspolitiken

Myndigheten ska ge stöd till myndigheter, landsting, regioner och kommuner i deras arbete med att nå de jämställdhetspolitiska målen. Arbetet ska vila på forskningsbaserad kunskap och problematiserad praktik. Det innebär att den analysmodell myndigheten utvecklar måste genereras i samverkan mellan analysarbetet och praktiska erfarenheter från myndighetens stödverksamhet.

Arbetet ska ha som utgångspunkt att också andra maktordningar, t.ex. socioekonomisk bakgrund, etnicitet, funktionsförmåga, ålder, sexuell läggning och könsidentitet och könsuttryck, i relation till kön påverkar genomförandet av jämställdhetspolitiken.

Stödja de statliga myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering

Under 2018 fullföljs arbetet med de regeringsuppdrag som tidigare bedrivits av Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet (U2014/7490/JÄM och U2015/05956/UH). Det innebär att de 59 myndigheter som tillsammans med Folkbildningsrådet tidigare fått stöd i sitt arbete med jämställdhetsintegrering från Göteborgs universitet, under 2018 i stället kommer att få det från Jämställdhetsmyndigheten. Samma sak gäller för de 31 statliga universitet och högskolor samt Chalmers och Jönköpings högskola som enligt tidigare beslut ska få stöd för sitt arbete med jämställdhetsintegrering i denna form fram till och med 2019.

Arbetet med stöd till ovanstående myndigheter kommer att fortgå i linje med redan etablerade arbetsätt och upparbetade dialoger när det gäller inriktning, omfattning, mål och aktiviteter för verksamheterna. Befintliga arbetsätt, som grundas i en problembaserad ansats för jämställdhetsintegrering, utgör grunden för myndighetens stödfunktion.

Nationell strategi för att motverka mäns våld mot kvinnor

Regeringen har beslutat om en tioårig nationell strategi för att stärka förutsättningarna att nå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Jämställdhetsmyndigheten ska bidra till att göra strategin känd, öka samordningen på området samt stödja länsstyrelsernas insatser inom länen genom att bidra med kunskap, metoder och stöd i genomförandet till lokala och regionala aktörer.

Samverkan inom strategin

Regeringen har valt att särskilt fokusera på det förebyggande arbetet. Såväl på detta område som på de andra områdena krävs effektiv samordning mellan olika delar av samhället. Myndigheten kommer därför att utveckla hållbara och effektiva samarbetsformer med länsstyrelserna, i deras roll som regionala samordnare. Det samma gäller för samarbetet med SKL som intresseorganisation för kommuner, landsting och regioner.

Samverkan med Nationellt centrum för Kvinnofrid

I det kliniska arbetet som NCK bedriver och genom den nationella stödtelefonen *Kvinnofridslinjen*, utvecklas kunskap om hur arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn kan förbättras. Denna verksamhet ska även fortsättningsvis bedrivas från Uppsala universitet. NCK kommer att utgöra en viktig samarbetspart med JäMy:s arbete med strategin.

Samverkan med Länsstyrelsen i Östergötlands län

En viktig uppgift för myndigheten blir att synliggöra och utveckla former för att motverka de särskilda mekanismer som ligger bakom hedersrelaterat våld och förtryck. Jämställdhetsmyndigheten bör i denna del särskilt inrikta sig på övergripande nationell kunskapsutveckling och strategiska, övergripande frågor. Också i detta arbete krävs samverkan med andra aktörer på området. Detta gäller särskilt Länsstyrelsen i Östergötlands län som har regeringens uppdrag att ansvara för ett nationellt kompetensteam för att stödja arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i dess olika uttryck.

Samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län

Inom ramen för strategin ska myndigheten också utveckla och stärka arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I arbetet ingår att genomföra analyser och driva ett strategiskt förebyggande arbete mot prostitution utifrån jämställdhetsdelmålen för att därmed länka prostitutionsfrågan till mäns våld mot kvinnor och jämställdhetspolitiken i stort. I arbetet ingår att genomföra rikstäckande kunskapshöjande och attitydförändrande insatser, t.ex. i form av utbildningar.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sedan 2011 haft ett nationellt uppdrag att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Sedan 2013 omfattar länsstyrelsens uppdrag att även motverka människohandel för andra ändamål än sexuella. Arbetet har en tydlig koppling till internationell organiserad brottslighet och tar sig konkret uttryck i att man i stor utsträckning hanterar individärenden med fokus på stöd till utsatta. Ett nationellt metodstödsteam mot människohandel (NMT) har etablerats, liksom en stödtelefon för yrkesverksamma. Jämställdhetsmyndigheten bör i sitt arbete mot prostitution och människohandel inom ramen för jämställdhetspolitiken arbeta i nära samverkan med det arbete som för närvarande bedrivs vid Länsstyrelsen i Stockholm. På så sätt kommer den samlade kompetensen på området att öka.

Samverkan med andra aktörer

Inom arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor finns en rad etablerade nätverk och samarbetsformer, som drivs av bl. a. NCK, länsstyrelserna i Stockholm och Östergötland. Jämställdhetsmyndigheten kommer – tillsammans med berörda aktörer – att se över dessa samverkansformer i syfte att stärka dem.

Civilsamhället kommer att spela en viktig roll i genomförandet av strategin. Det gäller för såväl jourverksamhet som för förebyggande arbete. Erfarenhet och kunskap ska systematiskt tas tillvara. Myndigheten kommer att utveckla former för att säkerställa dessa organisationers delaktighet i implementeringen av den nationella strategin.

Kunskapsdialoger och utbildningsinsatser

Som ett nav mellan arbetet för *Stöd* och *Analys* och i samklang med nationella strategier för delmålen ska kunskapsinsatser genomföras, t.ex. i form av lättillgängliga kunskapsöversikter, webbutbildningar och kunskapsstöd. JäMy ska samordna kunskapshöjande insatser på nationell nivå med bäring på delmålen eller specifika samhällsutmaningar.

Utbildning bör ses som en del av Jämställdhetsmyndighetens stöduppdrag men också som ett sätt att sprida kunskap genererad ur analys- och uppföljningsuppdraget och därmed ha en strategisk förändrande funktion. Inom flera av de uppdrag som överförs till myndigheten ingår utbildningsuppdrag. JäMy kommer att säkerställa att de planerade utbildningsinsatser som finns hos myndigheterna fullföljs. Detta gäller bl.a. utbildningsverksamhet som NCK bedriver. Myndigheten kan komma att bedriva utbildning i egen regi, som myndighetssamverkan eller upphandla densamma. Delar av utbildningsverksamheten kommer att vara avgiftsbelagd. JäMy kommer vidare att påbörja ett arbete med att utreda möjligheten att kvalitetsgranska utbildning som ges av andra aktörer på området.

Utöver utbildningsinsatser av mer traditionell karaktär ska myndigheten utveckla former för kunskapsdialoger som kan ligga till grund för erfarenhetsutbyten och kunskapsspridning i syfte att utveckla jämställdhetsarbetet. Olika aktörer som JiM-myndigheter, civilsamhällesorganisationer och forskare kan involveras och arbetet kan

med fördel utgå från konkreta samhällsproblem som kräver tvärssektoriella insatser på olika nivåer.

Samverkan med andra aktörer

I enlighet med regeringens skrivelse ska myndigheten öka samordningen på jämställdhetsområdet. Samverkansformer av olika slag blir avgörande för detta arbete. Myndigheten planerar vidare att tillsammans med länsstyrelserna och SKL utveckla en nationell och regional struktur för stöd som ska inbegripa kompetensutveckling och erfarenhetsöverföring.

Samverkan med civilsamhället kommer att vara avgörande för att de jämställdhetspolitiska delmålen ska kunna uppnås. En strategisk uppgift för JämMy är därför att under 2018 bygga upp en systematisk samverkan med de olika organisationer som verkar inom området.

I övrigt kommer myndigheten att samarbeta med en rad andra myndigheter när det gäller arbetet med uppföljning av åtgärder som genomförts för att uppnå de jämställdhetspolitiska delmålen.

4. Samordning och genomförande av vissa uppdrag på jämställdhetspolitikens område

Myndigheten ska ha beredskap att ta emot och härbärgera tillfälliga uppdrag inom jämställdhetspolitikens område. Uppdragen kan handla om att utveckla verksamhet, samverkan, kunskap och metoder.

Från 2018 och fram till 2026 har myndigheten i uppdrag att implementera regeringens nationella strategi för att motverka mäns våld mot kvinnor. Strategin är tioårig och bör inte särskiljas från insatser på området under stöd och analys. Även om arbetet samordnas med ordinarie stöd- och analysarbete ska verksamheten särredovisas.

5. Fördelning av bidrag

Jämställdhetsmyndigheten har i uppgift att hantera bidrag enligt förordningarna (2006:390) om statsbidrag för jämställdhetsprojekt samt (2005:1089) om statsbidrag till kvinnors organisering som tidigare hanterats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

Bidragen är av avgörande betydelse för vissa civilsamhällesorganisationers möjlighet att bedriva verksamhet. I samband med hanteringen övergår till

JäMy ska därför så få förändringar som möjligt göras under 2018. Utlysningar och bedömning kommer att göras enligt de riktlinjer som gällde vid MUCF.

Under 2018 kommer JäMy att se över möjligheterna att hitta synergieffekter mellan bidragsgivningen och annat arbete som myndigheten bedriver. Inte minst krävs ett arbete för att utveckla former för hur resultatet från bedrivna projekt kan spridas och användas av fler än projektägarna. Detta arbete ska göras i samråd med berörda organisationer och tillsammans med andra uppdrag på såväl den egna myndigheten som på andra bidragsutdelande myndigheter i syfte att stärka genomslaget för jämställdhetspolitiken.

6. Bistå regeringen som expert i det internationella samarbetet på jämställdhetsområdet

Intresset för svensk jämställdhetspolitik och praktik är stort internationellt. Att sprida erfarenheter och kunskap relaterade till det inhemska arbetet blir en viktig uppgift för myndighetens kommunikativa arbete, liksom att delta i internationella samarbeten och uppföljningar på regeringens uppdrag. Formerna för detta kommer att utvecklas under året i samråd med Regeringskansliet.

Jämställdhetsmyndigheten ska biträda regeringen i det internationella samarbetet, bl.a. när det gäller kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Det finns en ökad efterfrågan på att Sverige ska samarbeta med andra länder och internationella organisationer och både driva på utvecklingen och bistå med kunskap om arbete för ökad jämställdhet på internationell nivå.

Arbetet med jämställdhet bedrivs inom bl.a. FN, EU, Europarådet och Nordiska ministerrådet. Det finns en rad sammanhang där myndigheten kan komma att stödja regeringen, såsom att inom EU-samarbetet bistå regeringen i beredning, förankring och förhandling av svenska ståndpunkter. Inom ramen för FN-samarbetet kan myndigheten komma att bistå regeringen i de multilaterala förhandlingar och inom det multilaterala biståndet. Myndigheten kommer även att kunna komma att bidra till regeringens arbete med att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, däribland FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Jämställdhetsmyndigheten kan också komma att delta i Europarådets arbete om

förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor våld i hemmet inom Istanbulkonventionen.

7. Viktiga förutsättningar för verksamhetens genomförande

Kommunikation

Myndighetens externa kommunikation är både en del av stödet till arbete med jämställdhet inom olika sektorer och en möjlighet att nå ut till nya grupper. Genom att sprida kunskapsunderlag, exempel, metoder och liknande på ett tillgängligt sätt ökar räckvidden för gjorda insatser liksom för ny och forskningsbaserad kunskap. Vid myndighetens start den 1 januari 2018 kommer det att finnas en basal kommunikationsstrategi, grundläggande grafisk profil och enkel webbportal.

Under 2018 ska en långsiktig kommunikationsstrategi liksom fördjupad grafisk profil tas fram för verksamheten. I arbetet med att bygga upp myndighetens webbportal är det viktigt att överväga vilka relevanta gränssnitt som bör göras gentemot andra myndigheter för att säkerställa att information kommuniceras från lämplig plattform. Detta gäller inte minst webbportalen jämställ.nu, med sin engelska sida includegender.org.

Ansvar för webbportalen jämställ.nu kommer att föras över till JäMy. Förutom att vara en resurs för jämställdhetsarbetet genom att förmedla fakta och nyheter om jämställdhet, praktiska exempel och konkreta verktyg för jämställdhetsarbete är jämställ.nu en plattform för samarbete mellan organisationer med uppdrag på jämställdhetsområdet. Samarbetet har pågått sedan 2009 och har inbegripet Nationella sekretariatet för genusforskning, länsstyrelserna, Svenska ESF-rådet, Sveriges Kommuner och Landsting samt VINNOVA. För Jämställdhetsmyndigheten är samverkan viktig att bevara och eventuellt utveckla till fler aktörer, både för att säkerställa att relevant material finns tillgängligt och för att ta vara på den utvecklingspotential som samarbetet utgör.

Organisering

Organiseringen av Jämställdhetsmyndigheten är ännu inte klar. Utgångspunkten är att initialt skapa en enkel organisation som kan användas som utgångspunkt för utveckling av verksamheten. Oavsett val av organisatorisk indelning kommer samarbetet mellan olika delar inom myndigheten att vara centralt. Arbetet inom uppdraget för analys måste

genomföras integrerat med arbetet inom stödfunktionen. På samma sätt måste det kommunikativa arbetet bygga på och genomsyra hela myndighetens arbete.

Under 2018 måste också särskilda resurser avsättas för att bygga en gemensam organisationsförståelse. Arbetet ska syfta till att implementera en samverkanskultur och ett gemensamt förhållningssätt både i förhållandet till olika delar av den egna verksamheten och samverkansparter.

Kompetensförsörjning

Under 2017 kommer Jämställdhetsmyndigheten att bemannas genom både verksamhetsövergång och vanlig rekrytering. Under 2018 väntas rekryteringsarbetet behöva fortsätta. I rekryteringsarbetet måste säkerställas att det bland medarbetarna finns erfarenhet av såväl praktiskt stödarbete som utredande och analyserande arbete. Uppdraget att analysera och följa upp utvecklingen mot jämställdhet kräver kompetens vad gäller samtliga sex delmål och måste omfatta såväl kvantitativ som kvalitativ analysförmåga. Även för det kommunikativa arbetet krävs nära förtrogenhet med jämställdhetsarbetet.

Utöver den kompetens som kommer att finnas inom myndigheten kan det också komma att behövas stöd från externa experter. Detta kan tillgodoses på flera sätt, såsom referensgrupper, uppdrag till forskare och andra experter men även genom myndighetens insynsråd.